A LEGFONTOSABB PONTOK: AMI A BIBLIAI EGYENRANGÚSÁGRÓL SZÓLÓ VITÁBAN VALÓBAN SZÁMÍT

Andrew Bartlett · németre fordította: Hans-Jörg Ronsdorf · 2026. augusztus · átdolgozva: 2026. október

A szakmai vita szerteágazó, és meglehetősen zavarba ejtő lehet, mégis van néhány fontos, központi pont. A kulcsfontosságú helyeken a komplementárius értelmezések eltérnek a Szentírástól, vagy olyasmit tesznek hozzá a Szentíráshoz, ami valójában nincs benne.

BEVEZETÉS

A komplementáriusok és az egalitáriusok közötti vita az ellentmondó vélemények *sűrűje* és *mocsara* arról, mit tanít erről a Szentírás. (A „komplementáriusok” azt az álláspontot képviselik, hogy a férfiak és a nők ugyan egyenlők Isten előtt, de Isten akarata az, hogy a férfiak vezessék a nőket, különösen a házasságban és az egyházban. Az „egalitáriusok” azt az álláspontot képviselik, hogy férfiak és nők egyaránt vállalhatnak vezető feladatokat.)

Ide tartoznak a Biblia szavainak és szakaszainak jelentéséről szóló ellentmondó vélemények, valamint az ellentmondó vélemények arról a történeti és kulturális háttérről, amelyben a Biblia szól.

A komplementáriusok alapműve, a John Piper és Wayne Grudem szerkesztette *Recovering Biblical Manhood and Womanhood* 684 oldalas (2021-es nyomtatott kiadás). Grudem terjedelmes műve, az *„Evangelical Feminism and Biblical Truth”* 856 oldalas. Mike Winger jelenlegi videósorozata a *„Women in Ministry”* témáról 43 órás.

A vita egalitárius, illetve mutualista oldalán Phil Payne könyve, a kizárólag a páli levelekre összpontosító *„Man and Woman, One in Christ”* több mint 500 oldalas. A Ron Pierce, Cynthia Westfall és Christa McKirland szerkesztette *„Discovering Biblical Equality”* harmadik kiadása 698 oldalas.

Ráadásul a vita mindkét oldalán számos további könyv van – többnyire 200–400 oldal terjedelemben.

Új könyvem, a *„True Complementarity: The way of Christ for men and women”* (megjelent 2026 októberében az Apollos kiadónál), mindezekkel a különböző érvekkel foglalkozik, és ezért nagyjából ugyanolyan terjedelmes, mint Grudem terjedelmes műve.

Ha van ideje és elhívása arra, hogy mindezt az anyagot tanulmányozza és átnézze, az jó. De ha nincs, akkor mi legyen? Mi a helyzet azzal a hívővel, akinek az életében már így is annyi a teendő, amennyit elbír? Mi a helyzet azzal a lelkipásztorral, aki már amúgy is túlságosan elfoglalt, és folyton azzal küszködik, hogy lépést tartson?

Célom ebben a cikkben az, hogy az egész vitából kiemeljem a *fontos* pontokat és a *legfontosabb* pontokat.

A *fontos pontok* azok, amelyek a legvilágosabban vezetnek egy mutualista – kölcsönösségen és egyenrangúságon alapuló – álláspontra. Aztán a fontos pontok közül kiválasztom a *két legfontosabb pontot*. Ez az a két központi pont, amelyről úgy gondolom, hogy önmagában is kihúzza a talajt a komplementárius álláspont alól. Ha valakinek egy perce volna arra, hogy elmagyarázza, miért utasítják el a mutualisták a komplementárius álláspontot, ezt a két pontot kellene megemlítenie.

Azt remélem, hogy ezzel a cikkel segíthetek a komplementárius testvéreknek és testvérnőknek egy jobb helyre jutni, olyan helyre, ahol fölöttük szelídebben kék az ég, alattuk pedig kedvesebben zöld a föld.

Először pozitívan bemutatom a mutualista álláspontot.

Ezután tíz lényeges pontot fejtek ki, amelyekben a komplementárius álláspont eltér attól, amit a Szentírás mond. Nagyjából kánoni sorrendben tárgyaljuk őket – bár nem egészen pontosan, mivel érdemes megkülönböztetni a házasságot és a szolgálatot. Ez teszi ki mondanivalónk nagyobb részét.

Végül kiemeljük a két legfontosabb pontot. Az egyik Pál szóválasztására vonatkozik az 1Tim 2,12-ben. A másik arra, hogy hiányzik Isten utasítása a férfiaknak arra, amit a komplementáriusok előírnak a férfiaknak. A cikk végére fel fogja ismerni, miért ez a két legfontosabb pont.

EGY MUTUALISTA SZEMLÉLET

A férfiakról és a nőkről alkotott mutualista szemlélet egy közös alapból indul ki, amelyben a komplementárius teológusok is egyetértenek. Ez a közös alap a nőkről vallott hagyományos többségi vélemény elutasítása.

Történetileg a nők alá voltak rendelve a férfiaknak. Ennek az alárendeltségnek fő okaként a nők alacsonyabb rendűségét hozták fel – a nőket természetüknél fogva alacsonyabb rendűnek tartották, ezért rangban is alárendeltnek kellett lenniük. Természetes alacsonyabb rendűségük miatt az élet minden területén alá kellett vetni őket a férfiaknak – a társadalomban és a közéletben, a családban és az egyházban.

A nők értelmének és erkölcsi képességeinek lebecsülése nem volt különc, peremre szorult vélemény. Ez volt az uralkodó nézet. Idézhetnénk a kereszténység nagy neveit, mint Alexandriai Kelemen, Ágoston, Aquinói Tamás, Luther, Kálvin, sőt még Wesley is.

Szemléltetésül egy idézet abból, amit Richard Baxter, a vezető puritán teológus írt 1665-ben. Azt tanácsolja a férfiaknak, hogy házasságkötés előtt gondolják meg, mennyi türelemre lesz szükségük a nők természete miatt:

> *„Nem csekély türelmet követel tőletek a női nem természetes gyengesége. Néhány kivételtől eltekintve, akik türelmesek és férfiasak, a nők általában élénk képzeletűek, gyöngédek, szenvedélyesek és türelmetlenek, könnyen hajlanak haragra, féltékenységre vagy elégedetlenségre; ráadásul gyenge az értelmük, és ezért képtelenek önmaguk jobbítására. A férfi és a gyermek között állnak: néhányukban több van a férfiból, sokukban több a gyermekből; a legtöbbjük azonban csak valahol a kettő között áll.” (Baxter, A Christian Directory, 2. rész: Christian Economics, 1. fej.)*

A nőknek ez a szemlélete nem szélsőséges. Inkább ez a szabály.

A mutualista és a komplementárius teológusok egyaránt joggal utasítják el ezt a hagyományos szemléletet. Nem Isten Igéjéből ered, hanem emberi filozófiából és kultúrából.

Az egyház történetében voltak tekintélyes hangok, amelyek ellentmondtak a többségi véleménynek. Így például a negyedik században Nagy Szent Vazul nyomatékosan megerősítette, hogy a nők természetüknél fogva erkölcsileg és értelmileg egyenrangúak a férfiakkal (Nagy Szent Vazul, *Über den Ursprung der Menschheit*, 1. beszéd). A többségi vélemény azonban, hogy a nők természetüknél fogva alacsonyabb rendűek a férfiaknál, nagyon makacsul tartotta magát.

Sok évszázados vita után, különösen a 17–20. században, az egyházban uralkodó többségi vélemény az 1980-as évek végére végül megváltozott. Elfordult afelé, hogy elismerje a nő természetének valódi egyenlőségét a férfiéval – erkölcsileg és értelmileg –, ahogyan ez a Szentírásban kifejezésre jut.

Az Úr Jézus nem tett le arról, hogy megtisztítsa egyházát.

Mózes első könyve

A nőkről alkotott helyesbített szemlélet alapja az 1Móz 1,26–28, ahol férfiak és nők egyaránt Isten képmására teremtettek, Isten teremtésén uralkodó társakként.

Az, hogy teljes értékű emberi személyekként Isten képmására egyenlők, nem jelenti azt, hogy a férfiak és a nők *ugyanolyanok*. Isten férfinak és nőnek teremtett minket. Ezért a férfiak és a nők különböznek. Valóban kiegészítik egymást.

Éppen a férfiak és a nők közötti különbségek miatt használom a „mutualista" kifejezést az „egalitárius" helyett. Sajnos némelyek úgy értik félre az „egalitárius" kifejezést, mintha azt a téves állítást jelentené, hogy a férfiak és a nők ugyanolyanok.

Ehhez a Biblia nézőpontjára van szükségünk:

- Az Isten képmására teremtett emberlét az elsődleges; a férfi- és nőlét fontos, de másodlagos.

Emlékezzünk arra, hogy Isten az állatokat is hímnek és nősténynek teremtette. Az állatok azonban nem Isten képmására teremtettek. Isten képmása nem nemi különbségünkben rejlik, hanem emberlétünkben.

Miután az 1Móz 1,28 a férfiakat és a nőket közös uralkodóknak nevezi – hol kerül elő legközelebb az „uralom" témája? Az 1Móz 3,16-ban, ahol az emberek tévútra mentek, és engedetlenek voltak Istennel szemben. Isten figyelmezteti az asszonyt, hogy az engedetlenség következménye a férfi uralma lesz („ő pedig uralkodik rajtad").

Az élet valóságaihoz tartozik, hogy a férfiaknak nagyobb az izomerejük, mint a nőknek, és hogy a férfiak nem szülnek gyermeket. Ha tehát az emberek úgy döntenek, hogy engedetlenek Istennel szemben, és önmagukat teszik az első helyre, ez rendszerint ahhoz vezet, hogy a férfiak uralkodnak a nőkön. Ez az 1Móz 3.

Isten eredeti terve az 1Móz 1-ben azonban nem a férfiuralom volt (férfiak a nők fölött), hanem a közös uralom (férfiak és nők a teremtés fölött).

Az Ószövetség általában

Az Ószövetség tanúsítja, hogy ahol Isten Lelke munkálkodik, ott a nők arra kapnak elhívást, hogy vezető feladatokat vállaljanak.

Gondolhatunk itt Mirjámra (2Móz 15; 4Móz 12; 1Krón 5,29; Mik 6,4), Huldára (2Kir 22; 2Krón 34) és különösen Déborára (Bír 4–5).

Az Ószövetségben a királyok kora előtt csak három Istentől rendelt vezető személyiség van, aki egy személyben egyesíti a nép legfőbb vezetőjének, a prófétának, a legfőbb bírónak és a főparancsnoknak a feladatait: Mózes, Sámuel és Débora.

Isten nem ellenzi, hogy nők vezető tisztséget töltsenek be. Hiszen a nők a férfiakhoz hasonlóan Isten képmására teremtettek.

Jézus

Az első századi zsidó kultúrában a nőket – ahogyan máshol is – erkölcsileg és értelmileg a férfiaknál alacsonyabb rendűnek tartották. Jézus azonban nem bánt a nőkkel másodrendű emberekként. Teljes jogú tanítványnőkként fogadta be őket a férfiak mellé.

Az evangéliumokban Jézus arra tanítja tanítványait, hogyan éljenek. Tanításában nem tesz különbséget a férfiak és a nők életmódja között.

De hogyan magyarázható, hogy tizenkét apostolt hívott el – mind férfiakat?

Ez korhoz kötött eljárás volt. Olyan jelkép volt, amely a tizenkét pátriárkára emlékeztetett. Jézus idejében Izraelben már évszázadok óta nem volt tizenkét törzs. Az a jelképes gesztus, hogy tizenkét férfit gyűjtött maga köré, azt mutatta, hogy most újjáformálja maga körül Izrael népét.

Ennek a jelképnek az átmeneti szerepét megerősíti az ApCsel 1, ahol Péter útmutatást ad Júdás utódjának kiválasztásához. Az utódnak olyan férfinak kell lennie, aki Jézus egész nyilvános működése alatt a tanítványok csoportjához tartozott (ApCsel 1,21–22). Ez egyszeri.

A tizenkettő jelképének van egy azonos súlyú bibliai párja. Jézus feltámadásakor mutatkozik meg. Ez az, hogy szándékosan nőket választott ki elsőkként, akiknek tanúsítaniuk kellett, hogy feltámadt a halálból. Ezt látjuk a feltámadási beszámolókban: a Mt 28-ban, a Lk 24-ben és a Jn 20-ban. Ez a jelképes cselekedet azt mutatja, hogy most helyrejön az, ami az 1Móz 3-ban elromlott. Ahogyan Aquinói Tamás mondta – Évára utalva, aki rávette Ádámot, hogy egyen a tiltott gyümölcsből:

„Ahogyan egy asszony volt az, aki elsőként hirdette a halál szavait, úgy egy asszonynak kellett elsőként hirdetnie az élet szavait is” (Aquinói Tamás, kommentár János evangéliumához, 3. előadás a Jn 20-hoz).

1Kor 7

Ezután az Újszövetség leghosszabb, házasságról szóló szakaszához érkezünk: az 1Kor 7-hez.

Ez az egyetlen hely a Bibliában, ahol kifejezetten szó esik a házasságon belüli tekintélyről, és arról, hogyan kell a házasságban döntéseket hozni.

Van-e a férjnek az 1Kor 7-ben olyan tekintélye, amely a feleségnek nincs? Nincs. Ők egy test. A 4. versben Pál a férj tekintélyére és a feleség tekintélyére pontosan ugyanazokat a kifejezéseket használja. Tekintélyük kölcsönös.

Az 1Kor 7-ben a férj a döntéshozó? Nem. Az 5. versben Pál azt mondja, hogy a közösen imádságban töltött időről és a nemi életről szóló döntéseket közös megegyezéssel kell meghozni. Ez a kölcsönösség a házasságban.

Ef 5 és 1Pt 3

Az Ef 5,21-ben Pál minden hívőt kölcsönös alárendelődésre szólít fel, amelyben mindenki alárendeli magát a többieknek.

Néhány írásmagyarázó kivételt tesz a férjek esetében, feleségükkel kapcsolatban. Pál azonban nem tesz ilyet. Isten Igéjében nincs ilyen kivétel lefektetve.

Miután Pál a 21. versben minden hívőt kölcsönös alárendelődésre szólított fel, miért folytatja a 22–24. versben azzal, hogy kifejezetten emlékezteti a feleségeket, hogy rendeljék alá magukat férjüknek? Valószínűleg néhány efézusi keresztény feleség úgy gondolta, hogy férjével való újonnan elnyert egyenrangú helyzete Krisztusban okot ad neki arra, hogy ne rendelje alá magát, és ne bánjon tisztelettel a férjével. Pál emlékezteti őket, hogy rendeljék alá magukat, és tiszteljék férjüket a Krisztus iránti tiszteletből.

Ebben a szakaszban Pál a fej metaforáját használja, hogy világossá tegye, hogyan viselkedjen a férj a feleségével szemben. Ez nem az uralom metaforája, hanem annak, amit „megtartó szerepnek" nevezhetnénk (lásd 5,23). Közben arra gondol: mit tesz a fej, ha egy testtel van egybekapcsolva? Táplálja, és gondoskodik róla.

A fej és a test metaforája arra az elterjedt elképzelésre épül, hogy a fej táplálja a testet. Ahogyan Krisztus önfeláldozó szeretettel táplálja népét, amellyel egy, úgy a férj is arra kap elhívást, hogy önfeláldozó szeretettel táplálja és gondozza feleségét, akivel egy testté lett (5,25–33a).

Úgy gondolom, Pál itt a Jézus által lefektetett elvet alkalmazza:

> *„Akinek pedig sokat adtak, sokat követelnek attól; és akire sokat bíztak, többet kívánnak attól." (Lk 12,48)*

A férjeknek nagyobb a testi erejük, és társadalmi előnyeik vannak. Ezért nagyobb felelősséget hordoznak az önfeláldozó szeretetért és a feleségük iránti szolgálatért. Ez a jelentése annak, hogy ők a fej.

Péter tanítása összhangban van Páléval. Az 1Pt 3-ban Péter arra utasítja a férjeket, hogy alázattal és figyelmesen bánjanak feleségükkel, és adják meg nekik a tisztességet mint az új és örök élet örököstársainak.

A nők szolgálata az Újszövetségben

Ha megnézzük a beszámolót arról, hogyan áradt ki a Szentlélek pünkösd napján, és figyelmesen olvassuk, felismerhetjük a Szentlélek munkáját: nők a férfiakkal együtt nyilvánosan hirdették Isten hatalmas tetteit egy férfiakból és nőkből álló vegyes hallgatóság előtt (ApCsel 1,14; 2,1–18). Péter Jóel prófétát idézve magyarázta meg az eseményt: „a ti leányaitok prófétálnak" (ApCsel 2,17).

Ahogyan az Ószövetségben, csak most még erőteljesebben, maga Isten indítja a nőket arra, hogy nyilvánosan szolgáljanak férfiaknak és nőknek egyaránt.

Az Apostolok cselekedeteiben pünkösd után a nők tevékenyen részt vesznek a Jézusról szóló üzenet terjesztésében (ApCsel 8,1–4; 18,18–26; vö. „férfiak" az ApCsel 11,20-ban).

A levelekben Péter apostol és Pál apostol egyaránt azt tanítja, hogy a szolgálat lelki ajándékokon alapul. Az 1Kor 12-ben Pál arra szólítja fel a korinthusiakat – férfiakat és nőket –, hogy buzgón törekedjenek a nagyobb ajándékokra: az apostolokéra, prófétákéra és tanítókéra.

Az ajándékokról tanító különböző szakaszokban semmi sem utal arra, hogy Isten vezetői vagy tanítói ajándékokat csak férfiaknak adna (Róm 12,3–8; 1Kor 12,1–30; Ef 4,11–13; 1Pt 4,10–11). Egy ilyen korlátozás meglehetősen meglepő volna a Gal 3,28 fényében:

> *„Nincs zsidó, sem görög, nincs rabszolga, sem szabad, nincs férfi és nő; mert ti mindnyájan egy vagytok a Krisztus Jézusban." (Gal 3,28)*

Az Újszövetség ajándékokkal megáldott asszonyai közé tartoznak a prófétanők, mint Fülöp leányai (ApCsel 21,9), Fébé diakónusnő (Róm 16,1–2), Mária és Priszcilla tanítónők, valamint Júnia, az úttörő apostolnő (ApCsel 18; Róm 16,3–4.6–7; Aranyszájú János, 31. homília a Római levélről).

Az 1Kor 11-ben azt látjuk, hogy a nők és a férfiak a helyi gyülekezetekben közösen vállaltak tevékeny vezető szerepet: prófétáltak, és vezették az imádságot. Ugyanígy mondja Pál az 1Kor 14,26-ban, hogy „mindegyiketek" így vagy úgy tevékenyen hozzájárul az összejövetelhez, a tanítást is beleértve.

Ez a kölcsönösség a szolgálatban.

Jelenések

A mutualista szemlélet, amely szerint a férfiak és a nők közösen vezetnek vagy uralkodnak, a Jel 5 nagy látomására mutat.

János látomása Jézusnak, a Báránynak nagy megváltói munkája eredményét írja le, aki vérével minden törzsből, nyelvből, népből és nemzetből vásárolt meg embereket:

> *„Királysággá és papokká tetted őket a mi Istenünknek, és uralkodni fognak a földön!" (Jel 5,10)*

Ezzel végre beteljesedik Isten szándéka az emberiséggel – a férfiak és a nők mint uralkodótársak –, amelyet már az 1Móz 1-ben láttunk. Ez az a látomás, hogy minden hívő ember Isten papjaként gyakorolja az Ő uralmát a föld fölött – nem csak a férfiak.

Ez a pozitív üzenet: kölcsönösség a házasságban, kölcsönösség a szolgálatban, férfiak és nők együtt mint Isten képviselői.

A KOMPLEMENTÁRIUS NÉZETEK TÍZPONTOS ÉRTÉKELÉSE

Hogy világosan mondjam: nem vonom kétségbe, hogy a komplementárius testvérek és testvérnők őszintén hiszik, amit hisznek. Amit azonban megkérdőjelezek, az e nézetek helyessége abban a tekintetben, hogy hűen adják-e vissza, amit a Szentírás valójában mond.

A komplementárius tanítók egyetértenek a mutualistákkal abban, hogy a nők a férfiakhoz hasonlóan Isten képmására teremtett emberek. Ennek ellenére azt mondják, hogy a férfiaknak jóindulatúan uralkodniuk kell a nők fölött, vezetniük kell őket, tekintélyt kell gyakorolniuk fölöttük, vagy döntéseket kell hozniuk helyettük.

Nem a férfiak vezető szerepének eredeti, hagyományos indokára támaszkodnak. Már nem arról van szó, hogy a nők természetüknél fogva alacsonyabb rendűek. Inkább azt mondják, hogy Isten különböző „szerepeket" jelölt ki a férfiaknak és a nőknek – a házasságban, a gyülekezetben és talán tágabb értelemben a társadalomban is.

Végigmegyünk a tíz ponton, amelyekben összevetjük a komplementárius szemléletet azzal, amit a Szentírás mond.

Mielőtt ezt megtennénk, figyelembe kell vennünk, hogy a „szerep" szó nem fordul elő a Bibliában.

Amikor elismerték, hogy az egyház hagyományos többségi véleménye a nőkről téves volt, a komplementáriusok új igazolást dolgoztak ki arra, hogy a nőket a férfiak vezetése alá rendeljék, és ehhez a „szerepek" szociológiai nyelvezetét használták.

A férfiak és a nők „szerepeiről” szóló elképzelés a 20. század találmánya volt. Az első századtól a 19. századig terjedő bibliakommentárokban nyoma sincs. A Recovering Biblical Manhood and Womanhood 1991-es kiadásában azonban a „szerep” szó több mint 700-szor szerepel.

Mivel Isten ugyanazokat az erkölcsi és értelmi tulajdonságokat adta a nőknek, mint a férfiaknak, és vezetői ajándékokkal is megáldotta őket, úgy tűnik, nincs elfogadható oka a „szerepek” állítólagos kijelölésének – mégis éppen ezt a kijelölést tanítják.

1) 1Móz 2 és 3

A komplementárius teológusok szerint Mózes első könyvének 2. és 3. fejezete azt mutatja, hogy Isten a férfiakat arra rendelte, hogy jóindulatú vezető szerepet töltsenek be a nőkkel vagy feleségükkel szemben. Azt állítják, hogy ezekben a fejezetekben a férfi vezetésére utaló „jeleket” találnak.

A vonatkozó irodalom áttekintése során 13 pontot találtam, amelyeket különböző tudósok a férfi vezetés jeleként hoztak fel ebben a két fejezetben.

Hogy egy példát említsek: Isten az asszonyt a férfi „segítőjének” teremtette. Ez állítólag olyan jel, amely férfi vezető szerepet foglal magában.

Ha Mózes első könyvét eredetileg angolul írták volna, talán felismerhetnénk benne ilyen mellékjelentést. A „segítő” szót többnyire alárendelt asszisztens értelmében használjuk.

Mózes első könyvét azonban héberül írták. A „segítő” szó itt *ezer*. A héberben gyakran mondják, hogy Isten Izrael *ezer*-e. Ez azonban nem jelzi, hogy Isten Izraelt tette volna Isten vezetőjévé! Az *ezer* szónak ez a vélt mellékjelentése a héber nyelvben nincs meg.

Most végigmehetnénk mind a 13 vélt jelen, és megmutathatnánk, miért problematikusak. A döntő pont azonban más, és sokkal egyszerűbb.

A döntő pont ez: az állítólagos utalások nem elegendők.

Ha valaki azt állítja, hogy a férfiaknak Istentől kapott kötelességük a nők vezetése, akkor jogunk van megkérdezni: hol parancsolja ezt Isten a férfiaknak? Hol mondja meg a férfiaknak, hogy ez az Istentől kapott kötelességük?

Sem ilyen parancs a férfiaknak, sem a férfiak kötelességéről szóló kijelentés nincs az 1Móz 2-ben vagy az 1Móz 3-ban. Ez hozzátoldás a Szentíráshoz.

2) Az Ószövetség általában

A komplementárius teológusok szerint az Ószövetség azt mutatja, hogy Isten a vezető szerepet a férfiaknak tartotta fenn. Ennek kapcsán a férfi királyokra és a férfi papokra hivatkoznak.

Érdemes volna megvitatni, miért nem megalapozottak a királyokra és papokra épülő érveik.

Az Ószövetséggel kapcsolatban a döntő pont azonban egészen egyszerűen az, hogy a vezető szerep a valóságban nincs a férfiaknak fenntartva. Már megállapítottuk Débora hasonlóságát Mózeshez és Sámuelhez. Az, hogy Isten Déborát választotta népe vezetőjéül, ellentmond annak az elképzelésnek, hogy Isten a vezető szerepet a férfiaknak tartotta fenn. Ezt a szabályt utólag toldották hozzá az Ószövetséghez; nincs benne.

És ha valaki ezzel az érvvel hozakodna elő … Nem – a szövegben semmi sem utal arra, hogy valamiképpen Isten büntetése lett volna Izraelre, hogy egy sikeres vezetőnőt rendelt föléjük, akinek idején az ország 40 évig békében élt. Sem Isten, sem a nép nem fejez ki semmilyen fenntartást Déborával mint vezetővel szemben.

3) Jézus

Hosszan vitatkozhatnánk arról, hogyan bánt Jézus a nőkkel, és a különböző elméletekről, hogy miért választott Jézus tizenkét férfi apostolt. Az evangéliumokban a döntő pont azonban Jézus tanításának két tényéből áll.

Első tény: Jézus tudatosan sok időtlen parancsot adott tanítványainak, amelyek a jövő nemzedékei számára is jelentősek lesznek.

A missziói parancs megköveteli a jövő tanítványaitól, hogy új tanítványokat nyerjenek, „tanítva őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam nektek" (Mt 28,20). Ahhoz tehát, hogy hűséges tanítványok legyünk, pontosan figyelnünk kell arra, amit Jézus parancsolt.

Második tény: A Jézus által adott időtlen parancsok között voltak a vezetésről, a házasságról és a tanítványságról szóló parancsok. Ő azonban tudatosan nem adott parancsot arról, hogy a vezetés kizárólag a férfiaknak van fenntartva, sem az egyházban, sem a házasságban, sem máshol.

A komplementáriusok úgy hiszik, hogy fontos, hogy a férfiak vezessenek, legalábbis a házasságban és az egyházban. Úgy tűnik azonban, hogy Jézus, a mi vezetőnk és Urunk, nem osztotta ezt a meggyőződést. Ha fontos lett volna, tanította volna. Nem tette.

4) 1Kor 7

Tanulságos volna megvitatni, hogyan világítja meg az egész fejezet Pál szemléletét a férfiak és nők közötti kapcsolatok teljes egyenjogúságáról. A lényeg kiemelése érdekében azonban csak az 5. versre összpontosítunk, amelyben Pál arra utasítja a keresztény párokat, hogyan hozzanak döntéseket a nemi életről és a közös imádságra szánt időről – közös megegyezéssel.

A komplementáriusoknak azt kell állítaniuk, hogy ez az utasítás különleges kivétel a férj vezető szerepe és döntési felelőssége alól.

A különleges kivétel gondolatának azonban nincs értelme. Itt fontos – sőt központi – ügyekről van szó. A nemi élet az a testi intimitás, amely a házasságot minden más kapcsolattól megkülönbözteti. A közös imádság a házasság lelki szíve. Ha ezekben a központi testi és lelki ügyekben a döntéseket közös megegyezéssel kell meghozni, hogyan lehetne értelme azzal érvelni, hogy a házastársi kapcsolat más, kevésbé fontos vonatkozásaiban a férjnek valamiképpen át kell vennie a vezető szerepet, és neki kell meghoznia a döntéseket?

Erre nem lehet elfogadható választ adni.

1988-ban a komplementárius álláspontot gondosan írásba foglalták a *Danversi Nyilatkozatban*, amelyet sok ismert lelkipásztor és teológus aláírt. Ezen a ponton azonban a *Danversi Nyilatkozat* egyszerűen kudarcot vall. Még csak el sem ismeri ennek a fontos igehelynek a létezését.

5) Ef 5 és 1Pt 3

Mindenféle érdekes dolog van, amelyről az Ef 5-ben és az 1Pt 3-ban jó okkal vitatkozhatnánk. Megvitathatnánk az ellentétes nézeteket arról, mit ért Pál a „fej" metaforáján az Ef 5,23-ban. Megvitathatnánk a különböző magyarázatokat arra, hogy Péter Sárára utal, aki Ábrahámot „urának" nevezte – amit halkan, magában mormolt, hitetlenkedő nevetés közben (1Pt 3,6; 1Móz 18,12). A döntő pont azonban nem követeli meg, hogy foglalkozzunk azzal, mit értett Pál „fejen", vagy hogy értelmezzük Péter érvelésének részleteit. Mert a döntő pont nem az, amit Pál és Péter mond; *hanem az, amit nem mondanak*.

Végigmehetünk az Ef 5-ön és az 1Pt 3-on, és kereshetünk olyan utasítást a férjeknek, hogy uralkodjanak feleségükön, vezessék őket, tekintélyt gyakoroljanak fölöttük, vagy döntéseket hozzanak helyettük. De nem fogunk ilyet találni, mert ilyen utasítások nincsenek.

Pál arra szólítja fel a férjeket, hogy szeressék feleségüket. Ezt háromszor mondja. Péter arra szólítja fel a férjeket, hogy figyelmesen bánjanak feleségükkel, és tiszteljék őket. Egyik apostol sem adja azonban a férfiaknak azokat az utasításokat, amelyeket a komplementáriusok előírnak.

A *Danversi Nyilatkozat* a férfiak állítólagos kötelességét, hogy vezessék feleségüket, nagyon fontosnak tünteti fel. Azt állítja, hogy vezetői kötelességük elhanyagolása vagy megtagadása pusztító következményekhez vezet a családokban (*Danversi Nyilatkozat*, 10. tétel). Nem jogos azonban kitalálni egy isteni parancsot, és azt állítani, hogy a férfiak számára nagyon fontos engedelmeskedni neki.

Amikor a komplementáriusok azt mondják, hogy Isten megköveteli, hogy a férjek uralkodjanak feleségükön, vezessék őket, és tekintélyt gyakoroljanak fölöttük, vagy döntéseket hozzanak helyettük, emberi hagyományt toldanak hozzá Isten Igéjéhez.

6) A nők szolgálata az Újszövetségben

Ha a nők újszövetségi szolgálatáról van szó, a komplementárius írásmagyarázók általános megközelítése az, hogy lefokozzák vagy lekicsinylik azt, amit a nők tettek.

Sok mindent mondhatnánk értelmezéseik gyengeségeiről. A legvilágosabb és legfontosabb pont azonban az a nehézség, amelyet Priszcilla példája okoz nekik, aki az ApCsel 18-ban tanítja Apollóst.

Azt mondják: ugyan, ez csak egy magánjellegű teológiai beszélgetés volt néhány tetszőleges hívő között. Ha azonban figyelembe vesszük a szövegösszefüggést, ez a magyarázat nem elegendő.

Aki olvasta a történetet, tudja, mi történik.

Egy háromtagú gyülekezetplántáló csapat érkezik Efézusba – Pál, Priszcilla és Akvila. Pál hirdetheti az evangéliumot a zsinagógában, és ott a zsidók kedvezően fogadják. Szeretnék, ha maradna és tovább tanítana, ő azonban úgy dönt, hogy továbbutazik.

Amikor tehát továbbutazik, kit hagy ott, hogy gondoskodjon a hívők új csoportjáról? Csak Priszcilla és Akvila lehet. Ők a csapat két tagja, akik ott maradnak.

Amikor Apollós megérkezik, Priszcilla és Akvila hallja beszélni, és aggódni kezd. Bár tanult ember és erőteljes szónok, Apollósnak pontosabban meg kell értenie Isten útját. Ezért Priszcilla és Akvila maguk mellé veszik, és tanítják.

A korai évszázadok kommentátorai nagyon jól értették, hogy Priszcilla neve azért áll a férjéé előtt, mert ő volt a vezető tanító (például Aranyszájú János, 30. homília a Római levélről; Aranyszájú János, első homília Priszcilláról és Akviláról).

Miért hallgatna a befolyásos Apollós Priszcillára és Akvilára, vagy miért figyelne rájuk egyáltalán – különösen, hogy a fő tanító egy nő? Mert ők Pál munkatársai, akiket azért hagyott ott, hogy tanítsák és gondozzák az új hívőket.

Amikor helyreigazítják Apollóst, az nem csupán magánbeszélgetés tetszőleges hívők között. A csapat ott maradt tagjaiként, akik az új hívők lelki gondozásáért felelősek, tekintélyüket gyakorolják, hogy helyreigazítsák őt.

Lukács azért illeszti be ezt a történetet, hogy megmutassa, hogyan terjesztette ki Pál szolgálatát az általa kiképzett munkatársnők és munkatársak által. Azt a módszert szemlélteti, amelyet Pál a 2Tim 2,2-ben ír le Timóteusnak:

> *„amiket tőlem hallottál sok tanú előtt, azokat bízd hű emberekre, akik alkalmasak lesznek másokat is tanítani." (2Tim 2,2)*

A hű emberek vagy személyek nem férfiak, hanem nők és férfiak. Ebben a versben nincs a nemre vonatkozó megkötés.

7) 1Kor 11

Az 1Kor 11,2–16 a hajviseletről vagy fejfedőkről szóló nehéz igehely.

Pál férfiaknak és nőknek egyaránt ad néhány helyreigazító utasítást arra az esetre, amikor prófétálással vagy hangos imádsággal vezetik a gyülekezetet. A korinthusiak tudták, mi történik Korinthusban és gyülekezeteikben, ezért utasításait aligha volt nehéz megérteniük. Nekünk azonban nehezebb. A háttérről sok vita folyik.

A komplementáriusok ezt a szakaszt a vezető szerepről szóló teológiájuk szolgálatába állítják. Pál „fej"-metaforáját a 3. versben vitatható módon értelmezik, a 10. vershez szavakat toldanak hozzá, és ezzel kiforgatják az értelmét, úgyhogy az ellenkezőjét mondja annak, ami ott valójában áll.

Új könyvemben ennek a fejezetnek olyan értelmezését javaslom – Phil Payne nagy segítségével született meg –, amelyben minden értelmesen összeillik, és nyolc pontot sorolok fel, amelyekben e szakasz komplementárius értelmezései ellentmondanak Pál tényleges szavainak.

Erre azonban itt nem kell részletesebben kitérnünk, mert a döntő pont, ahogyan mondtam, nagyon egyszerű. Akárhogyan értelmezzük is a szakaszt, világos és vitathatatlan tény, hogy Pál az 1Kor 11-ben nem szab határt a nők szolgálatának.

Megerősíti, hogy a nők férfiak és nők előtt egyaránt prófétálnak. Megerősíti, hogy a nők férfiak és nők jelenlétében hangosan imádkoznak. Nem tiltja meg a nőknek sem az igehirdetést, sem a férfiak tanítását, sem a lelkipásztori szolgálatot vagy egy gyülekezet vezetését, sem semmilyen más szolgálati tevékenységet.

A nők szolgálatának komplementárius korlátozásai hiányoznak ebből a szakaszból.

8) 1Kor 14,34–35

Ezek a versek háromszor, háromféleképpen mondják ki, hogy a nőknek a gyülekezetben teljesen hallgatniuk kell.

Az Elberfelder CSV fordítás (német bibliafordítás) a 34–35. verset így adja vissza:

[1] Az asszonyok hallgassanak a gyülekezetekben.

[2] mert nincs megengedve nekik, hogy beszéljenek, hanem rendeljék alá magukat, ahogyan a törvény is mondja.

[3] Ha pedig tanulni akarnak valamit, kérdezzék meg otthon a saját férjüket; mert gyalázatos dolog asszonynak a gyülekezetben beszélni.

Ezekben a szavakban az a legfigyelemreméltóbb, hogy nem Pál saját nézetét adják vissza.

Pál a 11., 12., 13. és 14. fejezetben arról tanított, hogyan kell rendezni a férfiak és a nők szóbeli hozzászólásait az egybegyűlt gyülekezetben lelki ajándékaik szerint, hogy hozzászólásaik tisztességesen, szeretettel és illő rendben történjenek. A nők azonban nem tehetnek ajándékaik szerint szóbeli hozzászólásokat, ha nem szabad beszélniük!

A legtöbb komplementárius írásmagyarázó készséggel elismeri, hogy Pál nem gondolhatja azt, amit ezek a versek valójában mondanak: hogy a nőknek a gyülekezetben hallgatniuk kell, és nem szólalhatnak meg.

A vezető komplementárius tanítás szerint Pál itt csupán a nők beszédének egy bizonyos fajtáját akarja megtiltani – mégpedig a próféciák megítélését vagy értékelését, ami szerintük ellentmondana a „férfi vezető szerepnek". Ez a tanítás azonban nem tartható. Ellentmond a világos szavaknak, amelyek nyomatékosak és megszorítás nélküliek.

Ha az a tétel, hogy a próféciák megítélése tiltott, helyes volna:

- akkor Pál félrevezeti hallgatóit, amikor világosan és egyértelműen kimondja a nők mindenfajta beszédének teljes tilalmát, holott állítólag csak azt szándékozik megtiltani, hogy a nők megítéljék a próféciákat.
- akkor még jobban félrevezeti hallgatóit, amikor a teljes tilalmat háromszor megismétli, hogy különösen hangsúlyozza.
- akkor félrevezeti őket, amikor világosan kimondja, hogy a beszédtilalom akkor érvényes, amikor a nők a gyülekezetben vannak, holott állítólag csak akkor akarja érvényesnek tekinteni, amikor próféciákat ítélnek meg.
- akkor a tilalom alkalmazásának egyetlen konkrét példájaként logikátlanul a tanulni vágyásból fakadó kérdezést hozza fel, ami más tevékenység, mint az, amelyet állítólag meg akar tiltani.
- akkor ellentmond annak, amit éppen a 29. versben mondott arról, kik ítéljék meg a próféciákat. A 29. versben azt mondja, hogy „a többiek" mérlegeljék az elhangzottakat – vagyis a többi prófétának kell mérlegelnie a próféciát. „A többiek" közé férfiak és nők egyaránt tartoznak.
- Valójában ellentmond a 11–14. fejezetben adott egész tanítása alapgondolatának, nevezetesen annak, hogy a gyülekezet minden tagja lelki ajándékai szerint járuljon hozzá – ami azt jelenti, hogy a beszéd ajándékával megáldott nők használják ezt az ajándékot, és ne hallgassanak.

Az a szabály, hogy a nők nem ítélhetik meg a próféciákat, nincs benne a szövegben.

Íme a döntő pont: ha megnézzük, mit mond egészen világosan ez a két vers, biztosak lehetünk abban, hogy ez a két vers nem Pál saját nézetét adja vissza.

Csak két reális lehetőség van annak megértésére, mi történik itt.

Az első reális lehetőség az, hogy Pál ellenfelek egy bizonyos csoportját idézi, hogy aztán abban, amit ezután mond (a 36–40. versben), ellentmondjon nekik.

A második reális lehetőség az, hogy a két vers későbbi betoldás, amely úgy keletkezett, hogy egy korai másolat lapszéli megjegyzése a levél újbóli lemásolásakor bekerült a főszövegbe. Az Újszövetség kéziratiban erre más példák is vannak.

A kéziratok magyarázatra szoruló sajátos jellemzői miatt a második elméletet tartom valószínűleg helyesnek – a későbbi betoldás elméletét.

A *Danversi Nyilatkozat* bölcsen nem támaszkodik erre a két versre. Ez bölcs visszafogottság, mert senki sem talált még kielégítő módot arra, hogy úgy értelmezze őket, hogy Pál saját nézetét adják vissza. Ennek az az oka, hogy ezek a versek nem Pál saját nézetét adják vissza.

9) 1Tim 2

Az első Timóteus-levélben Pál az Efézusban lévő Timóteusnak ír, és utasításokat ad neki arra, hogyan bánjon a tévtanítással és annak következményeivel.

A komplementáriusok között legnépszerűbb angol bibliafordítás az ESV. Az ESV-ben az 1Tim 2,12 így szól:

> *„Nem engedem meg az asszonynak, hogy tanítson, vagy hogy tekintélyt gyakoroljon a férfi fölött."*

A német Elberfelder CSV fordítás így adja vissza:

> *„Nem engedem meg pedig az asszonynak, hogy tanítson, sem hogy a férfin uralkodjék, hanem hogy csendben legyen."*

Ez a vers rendkívül nagy jelentőségű a komplementárius gondolkodásban, mivel a nők szolgálatának általános korlátozásait igazolja.

A következő két vers – a 13. és a 14. – Ádámot és Évát említi. A 12. vers komplementárius értelmezései úgy értik Pált, hogy általános magatartási szabályt fektet le – olyan szabályt, amely Isten akaratán alapul, ahogyan az Mózes első könyvében, Ádám és Éva történetében kinyilatkoztatott. Úgy hiszik, hogy Pál a férfi asszony fölötti tekintélyének teremtési elvére hivatkozik.

Fontos vita folyik arról, hogy Pál itt valóban teremtési elvre hivatkozik-e, vagy inkább azért utal Ádám és Éva történetére, hogy Timóteust arra indítsa: használja ezt példaként arra a veszélyre, amely akkor keletkezik, ha egy megtévesztett asszony tanít egy férfit.

Fontos vita folyik arról is, hogy a „tekintélyt gyakorolni" helyes fordítás-e. Véleményem szerint jobb fordítás volna a „legyűrni", „uralkodni rajta" vagy „dominálni".

Fontos vita folyik arról is, hogy mit jelent az egyes számú „asszony" a 11. és 12. versben. Egy bizonyos efézusi személyről van szó, akit Pál nem akar néven nevezni, vagy valamiféle általános kijelentést tesz? Ha általános kijelentést tesz, kik azok a nők, akik ezt a csoportot alkotják? Minden nő, vagy bizonyos gazdag nők, akikről éppen a 9. és 10. versben beszélt?

Fontos vita folyik arról is, miért áll egyes számban a „férfi" szó a 12. versben. A komplementáriusok azt mondják, rendben van, ha egy nő egy férfit tanít, ahogyan Priszcilla tette, de a nők ne tanítsanak férficsoportokat – amit Pál így nem mond.

Céljaink szempontjából azonban fő figyelmünk a 12. vers rövid mondatára irányul: „Nem engedem meg pedig”.

Görögül ez csak két szó: ouk epitrepō, amelyet a szövegösszefüggéstől függően így lehetne fordítani: „Nem engedem meg”, vagy így: „Most éppen nem engedem meg”.

Úgy gondolom, a „most éppen nem engedem meg” jobban illik a szövegösszefüggésbe, de maradjunk a „Nem engedem meg pedig” fordításnál.

Ez a kis mondat, a „Nem engedem meg”, vagyis az ouk epitrepō, leküzdhetetlen akadályt jelent a komplementárius értelmezés számára. Mert Pál megfogalmazása világos jele annak, hogy nem állít fel olyan általános szabályt, amely Isten kinyilatkoztatott akaratán alapul.

Hadd magyarázzam meg.

A férfi „fej-lét” komplementárius teológiája szerint Pál azt mondja, hogy helytelen, ha egy asszony tekintélyt gyakorol egy férfi fölött (12. v.), mert Isten Ádámot Éva előtt teremtette (13. v.), és ebből a teremtési sorrendből vezetik le, hogy Isten terve szerint helytelen, ha a nőknek tekintélyük van a férfiak fölött. Ebből következik, hogy a férfi női nem fölötti tekintélyére vonatkozó isteni teremtési terv megsértése egyenlő az Isten férfiakra és nőkre vonatkozó kinyilatkoztatott akaratával szembeni engedetlenséggel.

Isten kinyilatkoztatott akaratának nem engedelmeskedni: bűn. Ezt tudatosan tenni: lázadás Isten ellen. Ennek megfelelően a *Danversi Nyilatkozat* azt mondja, hogy bűnös dolog, ha a nők „ellenállnak szerepeik korlátainak” (*Danversi Nyilatkozat*, 4. tétel).

Ha azonban Pál olyasmiről beszél, ami egyenlő az Isten kinyilatkoztatott akaratával szembeni bűnös engedetlenséggel, hogyan magyarázzuk akkor Pál szóválasztását? Pál nem adhat és nem tagadhat meg engedélyt a bűnre, az Istennel szembeni engedetlenségre vagy a lázadásra. Annak az előírásnak a megfogalmazása, amelyről a komplementáriusok azt állítják, hogy Pál kifejti, ellentmond Pál szóválasztásának: „Nem engedem meg”, vagyis *ouk epitrepō*.

Képzelje el, hogy Ön egy ismert keresztény vezető, aki – mondjuk – az emberi élet szentségét és a gyilkosság bűnös voltát tanítja, és tanítását Mózes első könyvével támasztja alá, mert az ember Isten képmására teremtetett, ahogyan az 1Móz 1,26–27 mondja, továbbá az 1Móz 5,3 és ismét az 1Móz 9,6. El tudja-e komolyan képzelni, hogy ezt mondja vagy írja: „Nem engedem meg, hogy gyilkoljatok, mert Isten a saját képmására teremtette az embert”?

Nehéz elképzelni, hogy még a pápa is így beszélne. Ez azért van, mert nem az Ön döntése (vagy a pápáé), hogy a gyilkosság helyes-e vagy helytelen, és nem az Ön (vagy a pápa) dolga, hogy megengedje vagy ne engedje meg. A gyilkosság ellentmond Isten emberekre vonatkozó kinyilatkoztatott akaratának. Isten kinyilatkoztatott akaratának nem engedelmeskedni: bűn.

Ha valamilyen okból mégis az „engedni” szót akarná használni a tilalom kifejezésére, akkor a személytelenítés által azt közvetítené, hogy általános szabályról van szó, például így: „Isten Igéje nem engedi meg a gyilkosságot”, vagy „Nem szabad gyilkolni”.

A gyilkosság példája Mózes első könyvével való összefüggése miatt jól használható. A gyilkosság természetesen szélsőséges eset. De akár nagyobb, akár kisebb bűnről van szó Isten kinyilatkoztatott akarata ellen – a lényeg ugyanaz marad.

Elismerem, hogy Pál apostolként írja levelét, és ezzel lelki tekintélyét gyakorolja egy gyülekezet fölött, amelyet személyesen épített fel. De még ha Pál olyan, a teremtésen alapuló tilalmat akarna is kifejezni, amely Isten férfiakra és nőkre vonatkozó kinyilatkoztatott akaratát tükrözi, és amelynek megszegése bűnös és lázadó volna, akkor is rendkívül különös az a megfogalmazása, hogy személyesen tagadja meg az engedélyt. Valójában annyira oda nem illő, hogy nehéz szavakat találni, amelyek kellőképpen visszaadják furcsaságát.

Lelkipásztorként nem mondaná a nyájának: „Nem engedem meg nektek, hogy házasságot törjetek", vagy „Nem engedem meg nektek, hogy lopjatok".

A Biblia könyvek nagy gyűjteménye, és sok általános magatartási szabályt tartalmaz, de – nem meglepő módon – sehol a Bibliában, Mózes első könyvétől a Jelenésekig, nincs olyan hely, ahol valaki a helytelen magatartás általános tilalmát a „nem engedem meg" vagy a „most éppen nem engedem meg" kifejezéssel fogalmazná meg. Ez teljesen példa nélküli.

Mit mondanak a komplementárius teológusok erre az alapvető ellenvetésre válaszul? Hogyan magyarázzák ezt a példa nélküli és oda nem illő szóválasztást egy állítólag általános tilalomnál, amely Isten férfira és nőre vonatkozó teremtési tervén alapul?

Átnéztem a komplementárius teológusok írásait, valamint Mike Winger videóit, és nem találtam erre választ. (Lásd a végjegyzetet.)[1]

A komplementárius értelmezés nem illik Pál szavaihoz.

Pál szóválasztásának kézenfekvő magyarázata az, hogy nem általános magatartási szabályt, nem általános tilalmat fejez ki; ehelyett megtévesztett asszonyok egy bizonyos csoportjára ró ki korlátozást, hogy a tévtanítások hatását mérsékelje.

Ahogyan Tim Mascara megfogalmazta: az 1Tim 2 nem tervrajz, hanem sebtapasz. https://timmascara.substack.com/p/reading-1-timothy-together-part-1.

10) 1Tim 3 ÉS Tit 1

Pál az 1Tim 3,1–7-ben és a Tit 1,5–9-ben listákat ad a presbiterek alkalmassági feltételeiről.

Néhány tekintélyes komplementárius teológus elismeri, hogy ezek a listák nem zárják ki egyértelműen a nőket. Mások azonban azzal érvelnek, hogy a listák igenis kizárják a nőket, mivel Pál olyan kifejezést használ bennük, amelyet szó szerint így lehet fordítani: „egyetlen asszonyhoz tartozó férfi". Ez a kifejezés az 1Tim 3,2-ben és a Tit 1,6-ban található. Különbözőképpen fordítják: „csak egy feleség férje", „hűséges a feleségéhez", „csak egyszer házasodott", „hűséges a házastársához" vagy „hűséges a házasságban".

Az 1Tim 3 listája a továbbiakban a jelölt háztartására vonatkozik, és mindkét lista a jelölt gyermekeire is.

Fontos vita folyik arról, hogy Pál az 1Tim 3,2-ben és a Tit 1,6-ban általános értelemben használ-e hímnemű nyelvezetet olyan tulajdonságok megjelölésére, amelyek férfiakra és nőkre egyaránt érvényesek.

Megvitathatnánk a felsorolásokat bevezető szó – a *dei* – fordítási lehetőségeit is, amely egyaránt jelentheti azt, hogy „szükséges", és azt, hogy „illő".

És fontos vita folyik a történeti háttérről:

- Ha már az Ószövetségben voltak kivételek a férfi vezető szerep alól, és ha már a tágabb társadalomban is voltak kivételek, és ha Jézus és az apostolok magatartása a nőkkel szemben pozitívabb volt, mint az uralkodó kultúráé, és ha a nők megkapták és gyakorolták a Lélek ajándékait, és ha a gyülekezetekben voltak kiemelkedő nők, mint Priszcilla, Júnia és Lídia, valamint Nimfa, Fébé és így tovább, akkor – ha lett volna olyan szabály, hogy a gyülekezetekben a presbiteri tisztség minden nőnek tilos – ezt nagyon világosan ki kellett volna mondani, hogy semmi kétség ne férhessen hozzá.

De itt jön a központi pontunk. A döntő kérdés ez: Pál útmutatást ad-e alkalmas jelöltekről, akiket Timóteusnak és Titusznak számításba kell venniük, vagy kötelező feltételeket szab, amelyek minden esetben nélkülözhetetlenek ahhoz, hogy valakit alkalmasnak lehessen tekinteni arra, hogy presbiter legyen Isten gyülekezetében? Központi pontunk az, hogy nincs értelme ezeket a listákat kötelező feltételek listáiként olvasni.

Gondoljon arra, hogy Pál az 1Kor 7-ben az egyedülállóság előnyeiről írt az Úr szolgálatában végzett munka szempontjából. A kötelező feltételekként való értelmezésből az következne, hogy magát Pált is alkalmatlannak kellene tekinteni a helyi gyülekezeti presbiteri tisztségre, mivel nem volt felesége, nem vezetett háztartást, és nem voltak gyermekei. És ugyanez érvényes volna még magára az Úr Jézusra is, akinek nem volt sem felesége, sem háztartása, sem gyermekei. Ez abszurd következtetés volna.

A listák nem általános, kötelező követelmények; a valószínű jelöltek jelzőiként szolgálnak, akik a körülményeknek megfelelően alkalmasak.

Ha a listák nem használhatók arra, hogy véglegesen kizárják azokat, akiknek nincs házastársuk, gyermekük vagy háztartásuk, akkor arra sem használhatók, hogy véglegesen kizárják a nőket.

Azt az értelmezésünket, hogy a felsorolások az adott körülményeknek megfelelő jelzők, megerősítik a két felsorolás közötti különbségek. Mivel például az efézusi gyülekezet már jól megalapozott, Pál az 1Tim 3,6-ban mondhatja, hogy a jelölt ne legyen újonnan megtért. A krétai gyülekezetek azonban, ahol Titusznak presbitereket kell kineveznie, újak; ezért a Titusznak írt levélben nincs ilyen követelmény, mivel az minden kinevezést meghiúsítana.

A KÉT LEGFONTOSABB PONT

Emeljük most ki az eddig tárgyaltakból a két legfontosabb pontot.

A két legfontosabb pont kiválasztása abból adódik, amit maguk a komplementáriusok tekintenek álláspontjuk központi elemének.

Kétségtelen, hogy az 1Tim 2,12 a legfontosabb szöveg a nők szolgálatának komplementárius korlátozásai szempontjából. Központi jelentőségét gyakran hangsúlyozzák, tudósok és népszerű tanítók egyaránt. Így például George Knight a Recovering Biblical Manhood and Womanhood-ban azt mondja, hogy a 12. vers a „legvilágosabb kijelentés”, amely „ragaszkodik ahhoz, hogy a férfiak az elsődleges vezetők a gyülekezetben” (1991-es kiadás, 359. o.). Mike Winger „Women in Ministry” című videósorozatában azt mondja, hogy az 1Tim 2 a „legvilágosabb” hely, amely korlátozza a nők vezető szerepét az egyházban (12. rész, ALL The Debates over 1 Tim 2:11–15, 0:01-nél és 9:00 és 9:01 között).

Ezért meglehetősen megdöbbentőnek tartom, hogy a komplementárius szerzőknek és előadóknak nincs válaszuk a 12. verssel kapcsolatos központi ellenvetésünkre: arra a problémára, hogy a „nem engedem meg” nem a megfelelő módja egy olyan általános magatartási szabály bevezetésének, amely ál-

lítólag Isten kinyilatkoztatott akaratát tükrözi – olyan általános szabályának, amelynek megszegése bűn volna.

Ha ez Istentől való általános szabály, akkor Isten az, aki nem engedi meg az asszonynak, hogy tanítson, vagy tekintélyt gyakoroljon egy férfi fölött – nem Pál!

A komplementáriusok ragaszkodnak ahhoz, hogy itt éppen ilyen szabályról van szó – Isten által lefektetett általános szabályról. De akkor nincs értelme, hogy Pál azt mondja: „Nem engedem meg". Hogyan lehet ez Pál elvi döntése, ha Isten törvénye?

A komplementáriusok ezt az 1Tim 2,12-ben látott vélt szabályt, amely korlátozza a nők tanítását és tekintélyét, egy alapvetőbb szabály kiterjesztésének tekintik: a férfi női nem fölötti tekintélyének szabályáénak. Mivel Ádám teremtetett elsőként, ebből valamiképpen az következik, hogy a férfiak felelősek azért, hogy tekintélyt gyakoroljanak feleségük és a nők fölött. Két legfontosabb pontunk közül a második a legfontosabb mind közül, mert ennek az alapvetőbb szabálynak a gyökeréig hatol.

Legfontosabb pontunk az, hogy a Szentírásban teljesen hiányzik minden olyan isteni tanítás, amely a férfiakhoz szólna, és azt mondaná, hogy a férfiak feladata uralkodni a nők fölött.

John Piper Wayne Grudem mellett a komplementarizmus egyik fő építésze. Úgy hiszi, hogy a *Danversi Nyilatkozat* „prófétai", és hogy „szembesíti azokat a férfiakat, akik nem hajlandók vezetni feleségüket" (Piper, „The Current State of Complementarity", a Desiring God honlapja, 2022). Piper szerint „pusztító bűn", ha egy férj elmulasztja lelki vezetést adni feleségének (Recovering Biblical Manhood and Womanhood, 1991-es kiadás, 44. o.).

Ha azonban a férfi állítólagos kötelességének elhanyagolása, hogy vezesse feleségét vagy a nőket, pusztító bűn, akkor miért nem figyelmezteti Mózes első könyvétől a Jelenésekig egyetlen próféta és egyetlen tanító sem kifejezetten a férfiakat arra, hogy ilyen kötelességük van?

Pál nem mondta. Péter nem mondta. Jézus nem mondta. Isten nem mondta.

Figyelmeztető jel – vörös zászló

Végül még valamit meg szeretnék említeni, amit „True Complementarity: The way of Christ for men and women" („Igazi komplementaritás: Krisztus útja férfiak és nők számára") című könyvemben kiemelek.

Emlékezzünk arra, hogy a Bibliában valóban van egy hely, ahol valaki parancsba adja, hogy a férfiak uralkodjanak a nők fölött. Ez a hely Eszter könyvében található, és a parancsot sem az igaz Isten, sem az Ő nevében nem adták ki.

Pogány „bölcsektől" származott. A parancsot egy dühös és bosszúálló pogány király adta ki. Királynéja bátran megtagadta, hogy engedelmeskedjen ittasan kiadott parancsának, és hogy állami lakomáján tárgyként mutogassák, részeg vendégei pedig megbámulják.

Az Eszt 1,22-ben Xerxész (Ahasvérus) király parancsa az, hogy minden férfi úr legyen a saját házában, ami különösen azt jelenti, hogy minden férfi uralkodjék a feleségén (lásd 16–20. v.).

Miután a király haragja elcsitult, a szexuális kizsákmányolás intézményesített formájának szentelte magát. Birodalma minden tartományából testileg vonzó szüzeket hoztak hozzá. Aztán minden éjjel megerőszakolt egy fiatal nőt, egy szüzet, akit azután háremének a „használt áru" számára fenntartott részébe száműzött – hogy soha többé ne lássa, hacsak nem hívatták (Eszt 2).

Ilyen volt az a férfi, aki ezt a parancsot kiadta. Pogány, sorozatos erőszaktevő, visszataszító szexuális bűnelkövető – ő az egyetlen személy a Bibliában, aki megparancsolja a férfiaknak, hogy gyakoroljanak tekintélyt a nők fölött.

Világosabb figyelmeztető jel aligha képzelhető el.

A férfihatalommal való aljas visszaélése komor megerősítése Isten figyelmeztetésének az 1Móz 3,16-ban. A férfiak uralma a nők fölött az emberi engedetlenség következménye. Nem Isten parancsa a férfiaknak.

További tanulmányozásra

A nők alsóbbrendűségéről vallott hagyományos többségi nézetről és annak elvetéséről bővebben lásd: True Complementarity: The way of Christ for men and women (Apollos, 2026), 2. fejezet.

A „szerepek" komplementárius fogalmáról bővebben lásd: True Complementarity: The way of Christ for men and women (Apollos, 2026), 7. fejezet.

Az 1Móz 2-ről és 3-ról bővebben lásd: True Complementarity: The way of Christ for men and women (Apollos, 2026), 5. és 6. fejezet.

Az ószövetségi nőkről bővebben lásd: True Complementarity: The way of Christ for men and women (Apollos, 2026), 7. és 8. fejezet.

Jézusról, a tizenkettőről és az evangéliumokról bővebben lásd: True Complementarity: The way of Christ for men and women (Apollos, 2026), 3. és 4. fejezet.

Az 1Kor 7-ről bővebben lásd: True Complementarity: The way of Christ for men and women (Apollos, 2026), 9. fejezet.

Az Ef 5-ről bővebben lásd: True Complementarity: The way of Christ for men and women (Apollos, 2026), 10. és 11. fejezet.

Péter első leveléről bővebben lásd: True Complementarity: The way of Christ for men and women (Apollos, 2026), 12. fejezet.

A nők újszövetségi szolgálatairól bővebben lásd: True Complementarity: The way of Christ for men and women (Apollos, 2026), 13–17. fejezet.

Az 1Kor 11,2–16-ról bővebben lásd: True Complementarity: The way of Christ for men and women (Apollos, 2026), 18–20. fejezet.

Az 1Kor 14,34–35-ről bővebben lásd: True Complementarity: The way of Christ for men and women (Apollos, 2026), 21. és 22. fejezet.

Az 1Tim 2-ről bővebben lásd: True Complementarity: The way of Christ for men and women (Apollos, 2026), 23–29. fejezet.

A presbiterek alkalmassági feltételeiről az 1Tim 3-ban és a Tit 1-ben bővebben lásd: True Complementarity: The way of Christ for men and women (Apollos, 2026), 30. fejezet.

Ha foglalkoztatja, milyen hatással van a kultúra a bibliamagyarázatra, és mi a helyzet a „csúszós lejtőkkel" (amikor egy megváltozott nézet maga után vonja a következőt), lásd: True Complementarity: The way of Christ for men and women (Apollos, 2026), 31. fejezet.

Jegyzetek

1. A magyarázat hiányáról lásd Hurley, Man and Woman in Biblical Perspective, 1981: 200–2; Recovering Biblical Manhood and Womanhood, 1991: 180–1 (Moo); Knight, The Pastoral Epistles 1992: 140; Mounce, Pastoral Epistles 2000: 120–3; Grudem, Evangelical Feminism and Biblical Truth 2004: 65–9, 299–302; Blomberg, Two Views on Women in Ministry 2005: 168; Sandom, „Different by Design" 2012: 154–60; Köstenberger és Köstenberger, „God's Design for Man and Woman" 2014: 205–12; „Women in The Church", 3. kiadás: 155–61 (Köstenberger), 188–90 (Schreiner); Smith, God's Good Design 2019: 2. fej.; Grudem, Systematic Theology, 2. kiadás 2020: 1152, 1161; DeYoung, Men and Women in the Church 2021: 79–80; Kuruvilla, 1 and 2 Timothy, Titus 2021: 4.2.1–2. szakasz. Yarbrough (The Letters to Timothy and Titus 2018: 175) ugyan nem tér ki közvetlenül a nehézségre, de azt mondja, hogy Pál vezérgondolata „tapintatos módja annak, hogy Timóteust emlékeztesse a munkamegosztásra, amely a gyülekezet istentiszteletén érvényes volt". Ez azonban nem meggyőző. Ha Pál szokásos gyakorlata lett volna, hogy megtiltja a nőknek a tanítást, nem volna tapintatos erre emlékeztetni Timóteust. Összehasonlításképpen: szokásos gyakorlata volt, hogy elítélje a szexuális erkölcstelenséget, de komolyan nem képzelhető el, hogy tapintatból azt írná Timóteusnak: „Nem engedem meg a szexuális erkölcstelenséget." Ráadásul Pál tapintata ebben a levélben abban mutatkozik meg, hogy a helytelenül viselkedő gazdag asszonyokat nem nevezi meg, miközben Timóteussal szemben végig meglehetősen egyenes (lásd 1,3; 18–19; 3,15; 4,6–7; 11–16; 5,1; 21–23; 6,2; 11–14; 20–21).

   A 309. jegyzetben Yarbrough két helyet említ, ahol az „»engedni«" szó előfordul, és ezek csak aláhúzzák a nehézséget: (1) Az 1Kor 14,34-ben a „nincs megengedve" harmadik személyű szenvedő szerkezet, amely jól alkalmas egy illetékes tekintély által lefektetett általános szabály kifejtésére, szemben a „nem engedem meg" kifejezéssel; (2) Az 1Kor 16,7-ben Pál azt mondja, reméli, hogy valamikor meglátogatja a korinthusiakat, „ha az Úr megengedi" – amit az Úr egy bizonyos időpontban megtehet, máskor viszont nem. Ezt a „Nem engedem meg"-gel kapcsolatos problémát itt vetettem fel: Bartlett, Men and Women in Christ: Fresh Light from the Biblical Texts 2019: 220. Tudomásom szerint a könyvemmel foglalkozó komplementárius beállítottságú recenzensek közül egy sem adott erre választ. Valaki talán arra hivatkozhat, ahogyan a farizeusok beszélnek a Mk 10,4-ben („Mózes megengedte, hogy válólevelet írjon"), és Jézus a Mt 19,8-ban („Szívetek keménysége miatt engedte meg nektek Mózes, hogy elbocsássátok feleségeteket"). Ez a hivatkozás a mózesi törvény 5Móz 24,1–4-ben található előírásának hatására vonatkozik, amely megtiltotta, hogy az a férfi, aki elvált feleségétől, később újra feleségül vegye; ez azt jelentette, hogy a válást megtűrték, és Jézus elmagyarázza, miért volt ez így. Itt azonban „Mózes" rövidített kifejezésmód, amely „Mózes törvényét" jelenti, és ezek a szövegek nem első személyt használnak („Megengedem"). Valójában a mózesi törvény sehol sem mondja, hogy „Megengedem" vagy „Nem engedem meg", és maga Jézus sem használ soha ilyen kifejezést, amikor magatartási szabályt fejt ki.